

Mihail UDROIU

Fișe de drept penal
Partea generală
Ediția a II-a

Universul Juridic
București
-2013-

Editat de S.C. Universul Juridic S.R.L.

Copyright © 2013, S.C. Universul Juridic S.R.L.

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al

S.C. Universul Juridic S.R.L.

**NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI
COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOȚIT DE SEMNĂTURA
ȘI ȘTAMPILA EDITORULUI, APLICĂTE PE INTERIORUL
ULTIMEI COPERTE.**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

UDROIU, MIHAIL

Fișe de drept penal : partea generală / Mihail Udroi. –

Ed. a 2-a, rev. - București : Universul Juridic, 2013

Bibliogr.

ISBN 978-606-673-149-2

343(498)

REDAȚIE: tel./fax: **021.314.93.13**
tel.: **0732.320.666**
e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL tel.: **021.314.93.15; 0733.674.222**
DISTRIBUȚIE: fax: **021.314.93.16**
e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

Abrevieri

alin.	= alineat (ul)
art.	= articol (ul)
B.C.	= Revista „Buletinul Casației”
B.C.A.	= Revista „Buletinul Curților de Apel”
C.A.	= Curtea de Apel
C.civ.	= Codul civil
C.D.	= Culegere de decizii
C.proc.civ.	= Codul de procedură civilă
C.pen.	= Codul penal
C.proc.pen.	= Codul de procedură penală
C.S.J.	= Curtea Supremă de Justiție
dec.pen.	= decizie penală
Dreptul	= Revista „Dreptul”
Ed.	= Editura
I.C.C.J.	= Înalta Curte de Casație și Justiție
IUP	= soluție dispusă de procuror de încetare a urmăririi penale
lit.	= litera
M. Of.	= Monitorul Oficial al României
NCC	= Noul Cod civil (Legea nr. 287/2009)
n.n.	= nota noastră
nr.	= număr(ul)
NUP	= soluție dispusă de procuror de neîncepere a urmăririi penale
O.U.G.	= Ordonanța de urgență a Guvernului
op. cit.	= opera citată
p.	= pagina
pct.	= punct(ul)

10 | Abrevieri

P.R.	= Revista „Pandectele Române”
R.D.P.	= Revista de Drept Penal
s.	= secția
R.R.D.	= Revista română de drept
s. pen.	= secția penală
sent.pen.	= sentința penală
SUP	= soluție dispusă de procuror de scoatere de sub urmărire penală
S.U.	= Secțiile Unite ale ICCJ
ș.a.	= și altele/alții
s.n.	= sublinierea noastră
Trib.	= Tribunalul
T.M.B.	= Tribunalul municipiului București
T.S.	= Tribunalul Suprem
urm.	= următoarele
vol.	= volum(ul)

FIȘA nr. 1. APLICAREA LEGII PENALE ÎN TIMP

I. PARTEA TEORETICĂ

- ✓ aplicarea legii penale nu suscită probleme când atât nașterea, cât și stingerea raportului juridic penal (atât săvârșirea faptei, cât și condamnarea definitivă pentru aceasta) au loc sub imperiul unei legi unice, fiind aplicabilă această lege;
- ✓ dacă pe durata existenței raportului juridic penal sunt incidente mai multe legi penale succesive, se pune problema determinării legii penale aplicabile în cauză.

PRINCIPII

1. PRINCIPIUL ACTIVITĂȚII LEGII PENALE

- ✓ infracțiunile sunt prevăzute în legi și ordonanțe de urgență ale Guvernului. Actele de incriminare semnifică legea penală. Legea penală se aplică tuturor infracțiunilor săvârșite în intervalul de timp cuprins între momentul intrării în vigoare și momentul ieșirii sale din vigoare;
- ✓ desuetudinea nu face ca o lege iasă din vigoare.

**Intrarea în vigoare
a legii penale**

1. la 3 zile de la data publicării în M. Of.;

2. la data prevăzută în textul legii (ulterioară termenului de trei zile de intrare în vigoare);

3. la data publicării în M. Of. a ordonanței de urgență a Guvernului (sub condiția depunerii prealabile a acesteia la Camera Parlamentului competentă să fie sesizată);

4. la data prevăzută în textul ordonanței de urgență a Guvernului (ulterioară datei publicării în M. Of.).

Ieșirea din vigoare a legii penale

1. prin abrogarea legii sau a O.U.G.;

2. prin modificarea legii sau a O.U.G.;

3. prin omisiunea Parlamentului de a pune de acord prevederile declarate neconstituționale cu dispozițiile Constituției, în termen de 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale în M. Of.;

4. prin ajungerea la termen a legii temporare sau excepționale;

5. prin abrogarea expresă a legii temporare sau excepționale înainte de ajungerea la termen;

6. prin încetarea condițiilor excepționale care au condus la adoptarea lor.

Abrogarea poate fi:

1. expresă: legea/OUG nou-intrată în vigoare prevede explicit că o anumită lege anterioară sau o dispoziție este abrogată.

1.1. concretă: este identificată explicit legea sau dispoziția acesteia care va ieși din vigoare

1.2. generică: este prevăzută abrogarea tuturor dispozițiilor contrare.

2. tacită: lege nouă cuprinde reglementări penale diferite și incompatibile cu cele anterioare.

Abrogarea expresă sau tacită poate fi:

1) **totală:** a întregii legi sau O.U.G.;

2) **parțială:** numai a uneia sau a unor prevederi ale legii sau O.U.G. (nu toate).

Abrogarea	≠	Dezincriminarea
<ul style="list-style-type: none"> ✓ chiar dacă se abrogă o dispoziție legală, fapta poate fi în continuare incriminată într-o altă dispoziție (alt articol din altă lege penală sau nepenală cu dispoziții penale, altă denumire marginală etc.); ✓ abrogarea legii speciale nu echivalează cu dezincriminarea dacă fapta este incriminată în legea generală; ✓ abrogarea normei completatoare a unei norme cadru (în alb) nu echivalează cu abrogarea normei cadru care nu va putea fi aplicată până la apariția unei noi norme completatoare. 		<ul style="list-style-type: none"> ✓ fapta nu mai este incriminată sub nicio formă de legislația națională; ✓ se va reține dezincriminare și atunci când prin legea nouă este limitat domeniul de aplicare a unei infracțiuni (de pildă, prin eliminarea uneia dintre variantele alternative ale elementului material al infracțiunii).

Data săvârșirii infracțiunii în funcție de care se va analiza legea penală în vigoare¹:

1. data la care a fost comisă acțiunea infracțională, la infracțiunile comisive;

2. data la care infractorul trebuia să acționeze potrivit obligațiilor legale pe care acesta le avea, la infracțiunile omisive;

3. data epuizării infracțiunilor continue, continuate sau de obicei;

¹ În ipoteza participăției penale prezintă importanță numai data comiterii faptei de către autor.

4. data comiterii activității infracționale în cazul infracțiunilor progresive (nu cea a producerii rezultatului mai grav).

! OBSERVAȚII: 1. concursul de legi penale cu privire la aceeași faptă (aceeași faptă fiind incriminată și într-o lege cu caracter general, dar și în alta ce are caracter special) nu atrage dezincriminarea faptei prevăzute de legea generală, ci vor fi aplicate întotdeauna dispozițiile legii speciale; 2. în cazul în care, după dezincriminarea unei fapte, intră în vigoare o nouă lege care reincriminează fapta (anterior dezincriminată), nu se va putea proceda la tragerea la răspundere penală a persoanei care a săvârșit fapta prevăzută de legea penală anterior dezincriminării; 3. față de caracterul indivizibil al infracțiunilor complexe, acestea vor fi supuse legii în vigoare la momentul consumării lor (cu excepția situațiilor în care acestea au o durată de consumare).

2. PRINCIPIUL NERETROACTIVITĂȚII LEGII PENALE

- ✓ legea penală dispune numai pentru viitor, neputând fi aplicată unor fapte săvârșite înainte de intrarea ei în vigoare;
- ✓ principiul neretroactivității constituie un corolar al principiului legalității, reprezentând o garanție importantă a dreptului la libertate al persoanei.

EXCEPȚII DE LA PRINCIPIUL NERETROACTIVITĂȚII LEGII PENALE:

- 1. Legea interpretativă mai favorabilă
- 2. Legile de amnistie și legile sau decretele de grațiere
- 3. Legea de dezincriminare (art. 12 C.pen.):

a. legea nouă nu mai prevede ca infracțiune o anumită faptă, prevăzută ca infracțiune în legea veche;

b. legea nouă limitează domeniul de aplicare a unei infracțiuni.

☐ EFECTELE LEGII DE DEZINCRIMINARE² – NUMAI PENTRU VIITOR:

a. **NUP**: dacă legea de dezincriminare intervine în timp ce cauza se află în acte premergătoare procurorul va dispune;

b. **SUP**: dacă legea de dezincriminare intervine când cauza se află în cursul urmăririi penale;

c. **Achitare**: dacă legea de dezincriminare intervine încetarea executării în cursul judecării în primă instanță, apel, recurs;

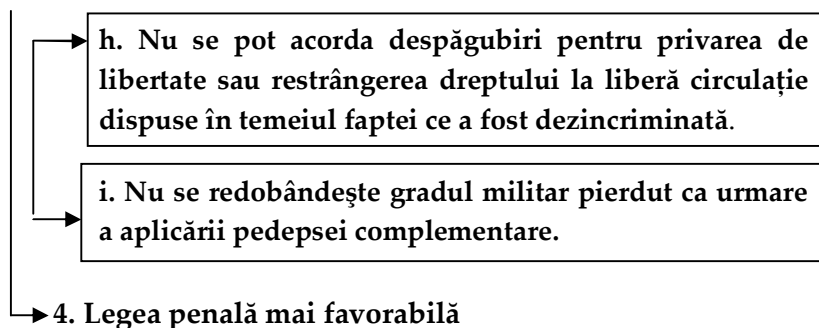
d. **Încetarea executării** pedepselor (principale, accesorii, ori complementare), a măsurilor de siguranță și a măsurilor educative, precum și tuturor consecințelor penale ale hotărârilor judecătorești (interdicțiile, incapacitățile și decăderile): dacă legea de dezincriminare intervine după rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești.

e. **Nu echivalează cu o repunere a persoanei condamnate în situația anterioară pronunțării hotărârii de condamnare;**

f. **Nu se restituie bunurile confiscate sau amenda plătită;**

g. **Nu se modifică dispozițiile definitive ale instanței sub aspectul acțiunii civile.**

² Legea nouă de dezincriminare se va aplica faptelor săvârșite sub legea veche (*aplicare retroactivă*), însă efectele sale se vor produce numai pentru viitor.

4.1. Intervenția legii penale mai favorabile până la judecarea definitivă a cauzei³ (art. 13 C.pen.)

- ✓ **Condiții de aplicare:** 1. existența unei succesiuni de legi penale între momentul comiterii infracțiunii și cel al judecării definitive; 2. toate legile succesive incriminează fapta comisă; 3. legile succesive incriminează în mod diferit fapta;
- ✓ **Criterii de determinare *mitior lex*:** 1. conținutul constitutiv al infracțiunii (se va analiza latura obiectivă, latura subiectivă, formele agravate etc.); 2. existența unor impedimente la punerea în mișcare sau exercitarea acțiunii penale prevăzute de art. 10 C.proc.pen.; 3. regimul sancționator (pedepse principale, accesorii, complementare, măsuri de siguranță, măsuri educative etc.).
- ✓ **Pedepsele complementare:** 1. care au corespondent în legea nouă se pot aplica în conținutul și limitele prevăzute de aceasta, numai dacă legea nouă este mai favorabilă cu privire la regimul pedepselor complementare; 2. prevăzute numai de legea veche și care nu au corespondent în legea nouă, nu se aplică; 3. prevăzute numai de legea nouă (nou-introduse) și care nu au corespondent în legea veche nu se aplică.

! OBSERVAȚII: 1. este interzisă crearea unei *lex tertia*, prin combinarea dispozițiilor mai favorabile aparținând unor legi diferite; 2. nu se creează o *lex tertia* prin reținerea aplicării unei legi mai favorabile cu privire la încadrarea juridică și stabilirea pedepsei, precum și a altor legi mai favorabile

³ Va fi aplicabil art. 13 C.pen. și în ipoteza în care hotărârea definitivă a fost desființată în urma unei căi extraordinare de atac, iar legea nouă a intervenit înainte de pronunțarea unei hotărâri definitive ca urmare a rejudecării.